

Степан МАКАРЧУК

ТАРАС ШЕВЧЕНКО — НАТХНЕНИК ВІЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ ВОЛИНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ У РОКИ НІМЕЦЬКОЇ ОКУПАЦІЇ

Йдеться про відображення у періодичній пресі Волині першої половини 1940-х років відзначення Шевченківських днів. Охарактеризовано головні тематичні блоки статей, присвячених Т. Шевченку, у тогочасних газетах Рівного («Волинь» та «Орленя»), Луцька («Український Голос», «Радянська Волинь»), Житомира («Голос Волині») та Сокала («Сокальське Слово»). Наголошено на формах відзначення роковин Т. Шевченка, зокрема церковних панахидах за душу поета.

Ключові слова: Тарас Шевченко, Волинь, періодична преса, окупація, роковини.

У пам'яті автора розвідки з часів німецької окупації Волині закарбувалося багато подій, головним чином застрашаючого драматичного, а то й кривавого трагічного змісту, які цілком органічно вписуються у всенародний стереотип бачення недолі краю в умовах війни. Проте, на тлі каральних акцій окупантів, пожеж, депортаций, громадських похоронів полеглих борців за волю України, безмежного свавілля нацистських органів влади виступає один обнадійливий спогад про захід, присвячений річниці Тараса Шевченка, проведений у Народному домі села Дуліби Гощанського району Рівненської області у березні 1943 року. Трохи більше про нього повідомимо пізніше, а зараз лише зазначимо, що цей спогад спонукав мене до додаткового пошуку в історичних джерелах інформації про те, як наші краяни в роки війни пам'ятали про свого національного пророка, шукали у його словах натхнення до консолідації у боротьбі за національне визволення України. На жаль, відомостей про різноманітні громадські заходи українців в умовах окупації є дуже скучими. Легально українські періодичні видання, зокрема газети «Волинь» та «Орленя» (м. Рівне), «Український Голос» (м. Луцьк), «Голос Волині» (м. Житомир) та інші писали, здебільшого, про німецькі перемоги, дуже мало — про перемоги на східних фронтах, й зовсім скupo — про життя і побут населення міст і сіл краю. Тим не менше, саме підокупаційна періодика дає можливість узагальнено охарактеризувати, якими способами вона доносила до свідомості народу знання про видатного сина й духовного вождя української нації, і наскільки повно, чи лише фрагментарно фіксувала громадські заходи, присвячені пам'яті Т. Шевченка. Не слід забувати, що у підокупаційній волинській пресі працювало багато українських патріотів, які в силу можливостей використовували її для національного виховання народної маси. Досить згадати, що редактором рівненської «Волині» був класик української літератури ХХ ст. Улас Самчук.

Знання про Т. Шевченка та його визвольні ідеї українська підокупаційна періодика поширювала серед народу кількома способами. Насамперед, велике значення надавалося публікаціям загальноінформаційних матеріалів про життя і творчість поета, найчастіше приурочених до Шевченківських днів у березні. І хоча предметом цих публікацій були, здебільшого, загальновідомі сюжети з біографії і творчості Т. Шевченка, вони усе ж стосувалися тих подій з його жит-

тя, які для широкого загалу були просто цікавими, викликаючи значний інтерес. Так, у березневому номері «Орленяти» за 1942 р. була надрукована стаття «Як Тарасові купили волю». Вона розпочиналася розповіддю про те, як одного разу, прогулюючись Літнім садом Петербурга, художник Іван Сошенко зустрів молодого хлопця, який зрисував встановлені там скульптури. Познайомившись з юнаком, якого звали Тарасом Шевченком, художник переглянув й інші його зарисовки. Роботи юнака надзвичайно привітно здивували І. Сошенка, ї спонукали до сміливої дії — познайомити Тараса зі світами тодішнього петербурзького мистецького життя Карлом Брюлловим, Олексієм Венеціановим, Василем Григоровичем, Євгеном Гребінкою, Василем Жуковським, які так само перейнялися долею таланту 24-річного кріпака пана Енгельгардта. Високі мистецькі авторитети звернулися до цього багатого поміщика, щоб той за гроши відпустив юнака на волю. Той же, відчувши серйозність намірів такого високого товариства, зажадав за кріпака дуже високу ціну — 2500 рублів. Далі розповідалося, як К. Брюллов намалював портрет тогочасного провідного російського поета В. Жуковського, який розіграли у лотерею, отримавши потрібну суму. 22 квітня 1838 р. між приятелями талановитого юнака та поміщиком було підписано акт про волю Т. Шевченка [8, с. 11—12].

У тому ж номері «Орленяти», у такому ж розповідному стилі, опублікували цікаву та змістовну статтю «Як ховали Тараса Шевченка в Україні». У ній повідомлялося про смерть Т. Шевченка, про те, як петербурзька громада поховала його на Смоленському цвинтарі міста і як 8 травня 1861 р. могилу розкрили, щоб перевезти тіло Кобзаря, відповідно до його заповіту, на українську землю. Викопану труну закрили в цинкову й так повезли в Україну. Цю довгу похоронну процесію супроводжували молодші з братів Лазаревських. (Відзначимо, що у статті «Орленяти» допущено помилку: наймолодшим зі шести братів Лазаревських був Іван, а труну з тілом Т. Шевченка супроводжував Олександр Лазаревський [14, с. 340—341] та маляр Григорій Честахівський [15, с. 340]). Пантелеїмон Куліш запропонував накрити труну багряною козацькою китайкою. На шляху похоронної процесії збиралося народні сходи, які вішановували пам'ять національного пророка. Особливо багатолюдними і величними такі сходи були вже в

межах України — у Борзні, Оленівці, Броварах. Труну довезли до церкви Різдва Христова на Подолі в Києві. Якийсь фотограф увіковічнив братів Варфоломія і Микиту та сестру Ярину біля труни брата Тараса. З Києва пароплавом «Кременчук» процесія додівла до Канева, де на цвинтарі Успенської церкви брат Т. Шевченка Варфоломій пропонував поховати тіло Кобзаря. Проте Г. Честахівський наполіг на тому, щоб виконати «Заповіт» поета. Тому процесія дійшла до Монастирища, де, за свідченням Михайла Максимовича, у свій час були поховані козацькі гетьмані Іван Підкова, Самійло Кішка та Яків Шах. 10 травня Т. Шевченка відспівали траурною богослужбою. Протоієрей церкви промовив слова: «Ти, брате наш у Христі Таразе, настоящий щирій батько українського народу, в тяжкій неволі, далеко на чужині не перестав боліти сердем за люд свій та його слово. Мир тобі, Таразе!». Після цього труну винесли з церкви й встановили на козацький віз, у який впряглися люди, ї процесія рушила до згаданого поетом у «Заповіті» місця «на Вкраїні милій, щоб лани широкополі, і Дніпро, і кручі було видно, було чути, як реве ревучий» [8, с. 15].

В «Орленяти», крім сюжетних, друкували й теоретичні статті. В одній з них узагальнено наукові інтереси Т. Шевченка, який «з великою пристрастю читав чужу літературу, цікавився слов'янофільством, студіював історію, Біблію, Євангелію, ба, навіть скріпував свої феноменальні аспірації в сторону фізики, ботаніки, зоології» [8, с. 2]. В іншій статті («Шевченко в Києві») з цієї газети йшлося про перебування Т. Шевченка в Києві після повернення із заслання. У ній вказано адреси у місті, за якими жив поет, охарактеризовано його творчі зацікавлення. Цей номер «Орленяти» містив також вірші Т. Шевченка «Перебендя», «Сонце заходить, гори чорніють», «Мені аж страшно, як згадаю» та декілька віршів інших поетів про Кобзаря.

На відміну від переважно інформаційно-розповідного жанру статей, які друкувалися у згаданому часописі для дітей, статті газети «Волинь», як правило, містили більш теоретичні матеріали, зокрема про значення творчості поета для національного пробудження українського народу та виховання його волі до боротьби за національне і соціальне визволення (хоча й у цій газеті публікували деякі матеріали розповідного жанру: наприклад, у номері за 4 бе-

резня 1943 р. у статті «Шевченко на Волині» йшлося про перебування Кобзаря на волинських теренах восени 1846 р., зокрема відвідання ним Почаївської лаври, сіл Вербці та Секуні Ковельського повіту, у т. ч. — створення Т. Шевченком образу Божої Матері для церкви с. Секуні (нині с. Секунь Старовижівського р-ну Волинської обл.)).

8 березня 1942 р. у «Волині» надрукували статтю Гаврила Федоріва «Щоденник Шевченка і справжні національні почуття його автора». У ній автор пояснював, чому Т. Шевченко писав свій «Щоденник» російською мовою. На думку Г. Федоріва, щойно відчувши подих волі й добре усвідомлюючи «вовчу природу» царизму, Кобзар вважав за необхідне не дати охраниці жодних підстав для нового арешту. Так, навіть після «височайшого повелення» від 1 травня 1857 р. про звільнення від військової служби рядового Першого Оренбурзького батальйону Т. Шевченка, царська влада не звільнила його від жандармського нагляду. З інформації з офіційного радянського видання документів до біографії поета переконуємося, наскільки малонадійно була дарована йому воля: шеф Третього жандармського відділу комендант Ново-Петровського укріплення, з якого вже був звільнений «рядовий», Нижньогородська поліція, начальник штабу Окремого оренбурзького корпусу, міністр імператорського двору, цензори та численні служби охорони й справді вели постійний нагляд за кожним кроком Т. Шевченка — від першого дня його звільнення аж до смерті [11, с. 424—549]. Навіть коли, повернувшись з Петербурга в Україну, Т. Шевченко мав намір шляхом безпосереднього вивчення рідного краю довершити свою «Живописну Україну», поліцмейстер полковник Савенков «покорнейше просил» Чернігівського губернатора «сделать распоряжение к учреждению за Т. Шевченком... помянутого надзора, о последствиях которого меня уведомлять» [11, с. 483]. На основі цих джерел припущення Г. Федорів, автор статті у газеті «Волинь» про російську мову «Щоденника» Т. Шевченка, цілком вмотивоване.

У двох номерах «Волині» за 1942 р. (12 та 15 березня) було опубліковано статтю «Шевченко та церква», у якій переконливо спростовувалися радянські фальсифікації поглядів поета на релігію. Світоглядні позиції Т. Шевченка розглядалися й у низці інших публікацій цієї газети. Зокрема, у номерах за 29 березня та 12 квітня 1942 р. надрукували статтю

Пилипа Павлюка «Шевченко про освіту і виховання». 11 березня 1943 р. «Волинь» відкривалася статтею «Сила Шевченкового духа». В тому ж номері була вміщена цікава розвідка «Тарас Шевченко і твори світового мистецтва».

Величне за змістом і формою теоретичне узагальнення образу Т. Шевченка зробив голова Рівненського товариства «Просвіта», професор Неофіл Кибалюк у статті, опублікованій у луцькій газеті «Український Голос». Він надзвичайно переконливо пояснював велич українського генія тим, що його ідеї, аналогічно вчення Ісуса Христа, були органічно адекватними страдницькому подвіжницькому образу життя поета. Вважаємо за корисне повторити їх тут, щоб і до сучасного читача донести божествений аналог пророка українського народу: «Він не творив, як інші митці, для яких творчість була тільки мистецтвом, розвагою чи насолодою. Ні. Широчинь творчого діапазону поета була для нього мукою: «Боже миlíй! Тяжко мені жити! Маю серце широке — Ні з ким поділити!». Але як наука Христа не була б варта більше кожної морально-філософської системи, коли б не була зафіксована прикладом Його життя, Його смерті, так само не мала б сьогоднішньої цінності творчість Шевченка, якби він за свої думки й ідеї не прийняв великих мук і не страждав, символом чого був терновий вінок, що його сплела невідома пані на домовину поета в Петербурзі... Цінність його постаті і трагізм його долі найкраще порівняти з образом його ж Прометея, бо коли Зевсом був російський цар, що намагався стерти з лиця землі український народ, то Прометеєм — сам поет, який дав своєму народові небесний вогонь правди і віри в свою майбутність... Однаке ж, як Зевс не знищив Прометея, так і цар московський не переміг Шевченка, а його святе й правдиве слово, як і його трагічна велична постать, живуть і житимуть навіки в пам'яті народу українського» [12, с. 3].

Відзначимо, що волинські публіцисти часу війни, захищаючи високу історичну постать поета, критикували радянські стереотипи, що звужували його творчість лише до протестів «тільки проти закріпачення і гноблення селян» [6]. Критика радянського трактування великого українського поета як борця проти кріпактва, за соціальне визволення трудящих, поборника дружби російського та українського народів була властивою і для підокупційної періодики галицької

Волині. Дуже цікавою у цьому відношенні є стаття «У Шевченкові роковини», опублікована в газеті «Сокальське Слово». Її автором був учасник однієї західноукраїнської делегації до східних областей Української РСР, організованої у 1940 році. Він розповідав, яке враження на делегацію справило відвідання могили Т. Шевченка та його музею у Каневі. Найбільше запам'яталася розміщені у музеї галерея «вождів Жовтневої революції», а також цитата з Володимира Леніна про те, що при спільній дії українських і російських пролетарів можлива вільна Україна, а при відсутності єдності між ними про неї не може бути й мови. Після таких атрибуцій напрошувався висновок, що й сам Т. Шевченко був революціонером-інтернаціоналістом, безбожником, соціалістом, а через декілька років мав стати комуністом. Західноукраїнських делегатів неприємно вразила й російська мова працівників музею українського поета, численні гасла про щасливе життя радянських людей, у тому числі цитати з промов Йосифа Сталіна, також переважно російською мовою. У кожному разі, показані у 1940 р. делегації західних українців щасливе й радісне життя українців УРСР та образ великого українського поета видалися їм майже чужими [10].

Зрештою, неоднозначне враження і на сучасного читача справляє гортання сторінок радянських газет періоду Другої світової війни. Для ілюстрації візьмемо примірник «Радянської Волині» за 9 березня 1941 р. Його редакційна стаття мала називу «Тарас Шевченко (до 80-річчя з дня смерті)». У передовій статті номера наводилося описення поета як «борця проти царизму, соціального й національного гніту», зазначалося, що «він виступав проти загарбницької політики царського уряду на Кавказі, глибоко співчував колонізованим казахському і білоруському народам, яскраво показав боротьбу чеського народу проти римського папи» [9, с. 1]. До майже випадкового прочитання цієї статті, на великий сором, не знав, коли у Києві навпроти Київського національного університету імені Тараса Шевченка був встановлений пам'ятник Кобзарю. Десятки разів бував біля цього пам'ятника, відпочивав поруч на паркових лавах і жодного разу в голову не приходило поцікавитися, коли ж він був споруджений. Ніби й справді він стояв у тому парку з від-вічних часів. І ось прочитав: «В 1939 р. всенародним торжеством було ознаменування 125-річчя з дня народження Тараса Григоровича Шевченка. В столицю

Радянської України з'їхалися делегати від всіх республік. На відкриттю пам'ятника Т. Шевченку в Києві були присутні 200 тис. чол.» [9, с. 3].

Поряд з відносно близчими до дійсності оцінками великого українського генія в номері «Радянської Волині» наводилася й деяка аж дуже сумнівна, але підлаштована під ствердження інтернаціоналістських поглядів Т. Шевченка інформація. Мовляв, великий російський письменник Іван Тургенєв стверджував, що Т. Шевченко носився з ідеєю створити щось нове, небувале, під силу лише йому, «а саме, поему на такій мові, яка була б зрозуміла росіянину й малорусу. Він навіть узявся за цю поему і читав мені її частини» [9, с. 3]. У цьому ж номері газети була також уміщена стаття професора Миколи Бельчикова «Шевченко і російська культура», зміст якої становили перегуки творів Т. Шевченка і російських літераторів Олександра Пушкіна, Кіндрата Рилєєва, Михайла Лермонтова, Миколи Гоголя, Миколи Чернишевського, Миколи Добролюбова, Віссаріона Бєлінського, Михайла Салтикова-Щедріна, Максима Горького. Тут же вказувалося на розходженнях творчих позицій Т. Шевченка й П. Куліша [9, с. 3].

У роки німецької окупації назгасний інтерес до постаті Т. Шевченка народ Волині виявляв також такими формами вшанування пам'яті й величі поета, як ювілейні урочисті засідання, присвячені дням народження і смерті поета, церковні богослужби за душу Кобзаря (слід наголосити, що підокупаційна періодика подавала про ці події дуже скрупульозну інформацію). Через церковні панаходи підіймався невмирний образ духу поета, його душі, яка ніби заодно з душами полеглих у сутичках з нацистськими кателями борців за волю України кликала народ на боротьбу з ворогом. Газети скупо, але все ж подавали хроніку тих панаход.

Характерною є інформація про відзначення Шевченківських днів у Пінську. Так, нині це місто знаходитьться у складі Білорусі. Проте ще в недалекому минулому воно, як і вся сусідня до Волині Берестейщина, належало до українського етнографічного масиву. Наприкінці XIX ст. у Пінському повіті на україномовне населення припадало 81,4% [1, с. 209]. У 1942 р. «Волинь» повідомляла, що 10 березня, в роковини смерті Т. Шевченка, у Пінському міському храмі владика Олексій українською мовою відправив панаходу за душу Кобзаря. Після

панахиди проповідь, яка стосувалася життя і подви-
гу великого сина українського народу, виголосив
отець Калинович [2].

За інформацією, поданою газетою «Волинь», 10 березня 1943 р. у Соборі Рівного, «при великій
участі народу», відбулася «панахида за душу блажен-
ної пам'яті нашого поета-пророка Тараса Шевчен-
ка». Панахиду правив єпископ Рівненський і Кре-
менецький владика Платон. Він же виголосив про-
повідь, у якій вказав на «невмирщість і актуальність»
ідей поета. Хор під керівництвом отця-протодиякона
Віталія виконав тематичні церемонії на музику Ки-
рила Стеценка [4]. Повідомлення про аналогічну від-
праву у Рівненському соборі подала також луцька
газета «Український Голос», відзначаючи, що у па-
нахиді взяло участь більше тисячі осіб [13].

До речі, церковні панахиди у часи окупації про-
водилися її за душі інших світочів української наці-
ональної думки та волі. У 1942 р. з нагоди 26-х ро-
ковин смерті Івана Франка урочисту панахиду за
їого душу у церкві села Красносілля Гощанського
району Рівненської області українською мовою від-
правив отець Олексій Гуменюк. Хоровий україн-
омовний супровід панахиди проводився під керівни-
цтвом Андрія Ольськевича [3].

В роки німецької окупації образ великого Т. Шев-
ченка, його ідеї та заповіти активно пропагувалися
українськими громадсько-політичними і культурно-
освітніми організаціями та об'єднаннями. Скупу ін-
формацію про це «Волинь» та інші газети поміща-
ли під рубрикою «Хроніка». Найчастіше організа-
торами громадських заходів на честь Т. Шевченка
були осередки місцевих товариств «Просвіти». Зо-
крема, їхніми зусиллями у народних домах відбува-
лися вечори художньої самодіяльності, присвячені
Т. Шевченку (наприклад, у Рокитному Костопіль-
ського району Рівненської області весною 1942 р.
місцевий драматичний гурток поставив п'есу за по-
емою «Наймичка»). А 14 березня 1943 р., в неді-
лю, багатогодинну Шевченківську академію прове-
ли у Рівному. Урочисте засідання відкрив У. Сам-
чук, святочну промову виголосив Н. Кибалюк.
Урочистості завершилися художньою частиною, зо-
крема її хоровим співом [2; 5].

Стимулом нашої зацікавленості темою розвід-
ки є власний спогад про Шевченківський вечір
1943 р. у селі Дуліби Гощанського району на Рів-

ненщині. Знаю, що подібні вечори відбувалися її
у сусідніх селах. Отже, завершу спогадом про ве-
чір у рідному селі.

Десь у лютому на хутірному подвір'ї я рубав дро-
ва. За кілометр або менше шляхом, який вів від села
до райцентру Гощі, йшов чоловік. Коли він наблизився на 300—200 м, я упізнав у ньому сільського
хлопця Степана Соломка, 1921 року народження, який на той час вважався досить освіченим, адже до 1939 р. вже навчався у сьому класі. Тож у роки
німецької окупації С. Соломко працював учителем
української мови, директором початкової школи у
селі Симонів Гощанського району [7, с. 248—249].
Зі шляху С. Соломко звернув до мене на подвір'я,
привітався. Виявiloся, що він прийшов агітувати
мене взяти участь у підготовці до Шевченківського
вечора, а конкретно — вивчити напам'ять поему-
послання «І мертвим, і живим...». Я погодився.

Настав день урочистості. У селі на той час був новий Народний дім, збудований сільською громадою
за декілька років до приходу Червоної Армії, тобто
до 1939 р. Його зала, розрахована на декілька сотень осіб, була заповнена вщерть. У дні окупації потяг
народу до знань, громадської активності був не-
бувалим. Доповідь про Т. Шевченка виголосив
С. Соломко. Сільські хлопчики та дівчатка читали
вірші. Оголосили її мій виступ. Пам'ятаю, як затихла
зала, як селяни ніби душою поглинали виголошено-
му Шевченкове слово:

*Нема на світі України,
Немає другого Дніпра,
А ви претеся на чужину
Шукати доброго добра...*

Або ж:

*Отак-то ви навчаєтесь
У чужому краю!
Німець скаже: «Ви моголи».
«Моголи! моголи!».
Золотого Тамерлана
Онучата голі.
Німець скаже: «Ви слав'яне».
«Слов'яне! слов'яне!».
Славних прадідів великих
Правнуки погані!*

Чи таке:

*Раби, піdnіжки, грязь Москви,
Варшавське сміття — ваши пани.*

*Ясновельможній гетьмані.
Чого ж ви чванитеся, ви!
Сини сердешної України!
Що добре ходите в ярмі,
Ще луцше, як батьки ходили...
А чванитеся, що ми Польшу
Колись завалили!..
Правда ваша: Польща впала,
Ta її вас роздавила!*

Здавалося, ніби весь народ у залі перейнявся бунтівною неспокійною душою поета і насамкінець з погашенням сприйняв слова пророка:

*Учітесь, читайте,
I чужому научайтесь,
Й свого не шурайтесь.
Бо хто матір забуває,
Того Бог карає,
Того діти цураються,
В хату не пускають.*

Своє «Посланіє» Т. Шевченко завершив оптимістично:

*I забудеться срамотна
Давняя година,
I оживе добра слава,
Слава України,
I світ ясний, невечірній
Тихо засіяє...
Обніміться ж, брати мої,
Молю вас, благаю!*

Вечір проходив 9 березня 1943 року. А вже 2 серпня 1943 р. талановитий просвітитель своїх дулібських земляків С. Соломко, як сотник місцевого підрозділу УПА, загинув у бою з переважаючими силами нацистських окупантів. Він був розстріляний німцями, коли, відступаючи, перепливав Горинь. Ховали героя у рідному селі 5 серпня. Були бійці УПА. Були люди з декількох сіл. Були промови. Пропагатор Шевченкового духу прикладом власної смерті за незалежну Україну передавав їого рідному народу.

1. Винниченко І. Історія етнолінгвістичних досліджень Берестейщини: політичне замовлення чи наукова об'єктивність? / Ігор Винниченко // Полісся: мова, культура, історія : матеріали міжнародної конференції. — К. : Асоціація етнологів, 1996. — С. 207—211.
2. Волинь. — Рівне, 1942. — 30 квітня.
3. Волинь. — Рівне, 1942. — 14 червня.
4. Волинь. — Рівне, 1943. — 14 березня.
5. Волинь. — Рівне, 1943. — 18 березня.

6. Голос Волині. — Житомир, 1941. — 31 грудня.
7. Кузьмін Ю.В. Гощанщина в іменах. 450 біографій / Юрій Кузьмін. — Рівне : Видавець Олег Зенъ, 2009. — 320 с.
8. Орленя. Часопис для дітей. — Рівне, 1942. — № 3.
9. Радянська Волинь. — Луцьк, 1941. — 9 березня.
10. Сокальське слово. — Сокаль, 1942. — 8 березня.
11. Т.Г. Шевченко. Документи та матеріали до біографії (1814—1861) / упоряд. Л.І. Внучкова, Є.О. Середа, В.О. Судак. — К. : Вища школа, 1975. — 600 с.
12. Український Голос. — Луцьк, 1943. — 12 березня.
13. Український Голос. — Луцьк, 1943. — 30 березня.
14. Шевченківський словник : у 2-х т. — К. : Інститут літератури імені Т.Г. Шевченка АН УРСР, 1976. — Т. 1: А-Мол. — 416 с.
15. Шевченківський словник : у 2-х т. — К. : Інститут літератури імені Т.Г. Шевченка АН УРСР, 1978. — Т. 2: Мол-Я. — 412 с.

Stepan Makarchuk

TARAS SHEVCHENKO AS AN INSPIRER OF LIBERATION STRUGGLE OF VOLYNIAN UKRAINIANS IN THE YEARS OF GERMAN OCCUPATION

The articles has dealt with journalistic reports on celebrating of Shevchenko days in Volhynian periodicals through the first half of the 1940's. The author has characterized main thematic clusters of articles devoted to Taras Shevchenko in then-a-day newspapers of Rivne («Volyn» and «Orlenia»), Lutsk («Ukrayinskyi Holos», «Radianska Volyn»), Zhytomyr («Holos Volyni») and Sokal («Sokalske Slovo»). Especial attention in the study has been paid to local civil forms of honouring the Poet's anniversaries, including church commemorative services and poetical festivals.

Keywords: Taras Shevchenko, Volyn, periodicals, occupation, anniversary.

Степан Макарчук

ТАРАС ШЕВЧЕНКО — ВДОХНОВИТЕЛЬ ОСВОБОДИТЕЛЬНОЙ БОРЬБЫ ВОЛЫНСКИХ УКРАИНЦЕВ В ГОДЫ НЕМЕЦКОЙ ОККУПАЦИИ

В статье речь идет об освещении празднования Шевченковских дней периодической печатью Волыни первой половины 1940-х годов. Дано характеристика главных тематических блоков посвященных Т. Шевченко статей в тогдашних газетах Ровно («Волынь» и «Орленок»), Луцка («Украинский Голос», «Советская Волынь»), Житомира («Голос Волыни») и Сокала («Сокальское Слово»). Особо отмечены формы празднования годовщин Т. Шевченко, в частности церковные панихиды за душу поэта.

Ключевые слова: Тарас Шевченко, Волынь, периодическая печать, оккупация, годовщина.